

Türkiye’de Basın Özgürlüğü-Devlet Güvenliği Ekseninde Yaşanan Tartışmalar ve Bir Model Önerisi*

Fatih Kırışık* Samed Kurban**
Abdülkadir Pekel***

Öz

Basın özgürlüğü toplumun bilgilendirme hakkının kullanılması, hükümetin ve bürokrasinin denetlenmesi açılarından önemli işlevler görmektedir. Basın aracılığıyla toplumun elde ettiği bilgiler hükümetin ve bürokrasinin denetiminde son derece önemli olan kamuoyu denetimini harekete geçirmektedir. Ancak bütün hak ve özgürlüklerde olduğu gibi basın özgürlüğünün de çeşitli sınırları bulunmaktadır. Basın özgürlüğünün sınırlarından biri de devlet güvenliğidir. Devlet güvenliğini ilgilendiren konularda basının hukuki sınırları koruması gerekir. Ancak devlet güvenliği konusu her zaman çok açık değildir. Dolayısıyla devlet güvenliği konusu devlet ile basın arasında tartışmalara neden olan, kimi zaman çeşitli davalar açılmasına neden olan önemli bir problemdir. Bu problemler alanında, basın özgürlüğü ile devlet güvenliği arasında yeni bir yaklaşım geliştirmek ihtiyacı hissedilmektedir. Çalışmada toplum yararını da analize dahil ederek, basın özgürlüğü ve devlet güvenliği arasında sağlıklı bir denge noktası bulma arayışına girilecektir. Bu denge noktasını bulabilmek adına, yeni bir formülasyon, yeni bir yaklaşım geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Basın Özgürlüğü, Devlet Güvenliği, Yayın Yasakları, Devlet Sırları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi.

Debates in Turkey on the Axis of Press Freedom and State Security, and A Model Proposal

Abstract

Freedom of the press plays an important role in the exercise of the right to information of the society and in the supervision of the government and the bureaucracy. The information obtained by the public through the press mobilizes public control, which is extremely important in the control of the government and the bureaucracy. However, as with all rights and freedoms, freedom of the press has various limits. One of the limits of press freedom is state security. In matters of State Security, the press must maintain legal boundaries. But the issue of State Security is not always very clear. Therefore, the issue of State Security is an important problem that causes controversy between the state and the press and sometimes causes various law suits to be filed. In this problematic area, there is a need to develop a new approach between press freedom and state security. The study will seek to find a healthy balance point between press freedom and state security by including public interest in the analysis. In order to find this equilibrium point, it is aimed to develop a new formulation and a new approach.

Keywords: Freedom of the Press, State Security, Prohibition of Broadcasting, State Secrets, European Court of Human Rights.

*Bu çalışma Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından desteklenmiştir.

*Doç. Dr. | Kütahya Dumlupınar Üniversitesi | fatih.kirisik@dpu.edu.tr ORCID: 0000-0002-9663-7502
**Arş. Gör. | Kütahya Dumlupınar Üniversitesi | samed.kurban@dpu.edu.tr ORCID: 0000-0001-6002-1573
***Arş. Gör. | Kütahya Dumlupınar Üniversitesi | abdulcadir.pekel@dpu.edu.tr ORCID: 0000-0002-1696-6075
Liberal Düşünce Dergisi, Yıl: 24, Sayı: 96, Güz 2019, ss.119-134.

Gönderim Tarihi: 31 Ekim 2019 | Kabul Tarihi: 29 Kasım 2019 | DOI: 10.36484/liberal.641067

Giriş

Basın özgürlüğü-devlet güvenliği ilişkisi her zaman sorun üreten bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunun ortaya çıkmasında basın özgürlüğünün tanımlanması ve sınırları, toplumun bilgilene hakkı, devlet güvenliğinin tanımlanması ve sınırları gibi konuların sağlıklı bir şekilde belirlenmesi önem taşımaktadır. Ancak sadece bu tanımlar ve sınırlarda çoğu zaman yeterli olmamaktadır. Çünkü bir uyuşmazlık hakkında yargı organları karar verirken kağıt üstünde yazılı bilgileri uyuşmazlığa uygulamaktadırlar. Bu durumda da kuram ile uygulama arasında uyum ve uyumsuzluklar da söz konusu olabilmektedir. Bütün bu sorunların çözümlenmesi sürecinde medya organlarının ve devlet yetkililerinin kamuoyu oluşturma ve karar verici hakimler üzerindeki etkileri de sonuca belli ölçüde tesir etmektedir.

Devlet güvenliği-basın özgürlüğü ilişkisi, basın özgürlüğü tartışmalarını da beraberinde getirmektedir. Devlet güvenliğinin korunması ve basın özgürlüğü tartışması, özellikle çok boyutlu ilişkiler ağına sahip bir mücadele ortamında, belirgin bir ayrıcalığa sahip olmaktadır. Gazeteler ulusal güvenlik sorunlarını nasıl değerlendirmektedir? Televizyonlar bu karmaşık, zor ve duyu yüklü nesneyi nasıl işlemektedir? Sosyal medya, ulusal çıkarların söz konusu olduğu olaylarda ne şekilde kullanılmaktadır? Dolayısıyla medyanın konuları nasıl ele aldığı ve toplumun algılarını nasıl şekillendirdiği devlet güvenliği-basın özgürlüğü ilişkisinde önemli bir sorunsaldır.

Basın özgürlüğünün bir sınırı var mıdır? Basın özgürlüğüne sınır getirmek toplumun bilgilene hakkını ihlal eder mi? Basın, toplumun doğru bilgilere ulaşmasını sağlayabiliyor mu? Basının örgütlenmesi ve tabi olması gereken hukuk kuralları ne olmalıdır? Devlet güvenliğinin sınırı nedir? Devlet güvenliği özgürlükleri engellemek için bir araç olarak kullanılabilir mi? Bir konunun devlet güvenliği kapsamında olduğu nasıl anlaşılacaktır? Acaba Batılı ülkelerde basın özgürlüğü-devlet güvenliği ilişkisi nasıl düzenlenmiştir? Bu alanda sorunlar ve tartışmalar nelerdir? Batılı ülkelerde basın hangi kurallara tabidir? Yine Batılı ülkelerde basın özgürlüğünün sınırları bulunmakta mıdır? Bu ve benzeri sorular konunun oldukça zorlu bir alan üzerinde bulunduğunu göstermektedir.

Basın özgürlüğü-devlet güvenliği ilişkisini analiz edebilmek için ilk olarak tanımsal bir problemle ilgilenilerek, devlet güvenliği ve basın özgürlüğü ifadelerinin kavramsal çerçevesi ortaya konulacak ve bu kapsamda devlet güvenliğini tanımlamaya yönelik bazı girişimler özetlenecektir. Sonraki bölümde Türkiye’de, son dönemlerde siyasal tartışmaların temel gündemlerinden biri olan devlet güvenliği-basın özgürlüğü tartışmalarına yol açan gelişmelere de-

ğınilecektir. Özgürlük anlayışının, algı yönetimi kapsamında savunmasızlık noktaları olarak nasıl yönetildiği ve devlet güvenliği olgusunun Türkiye için mevcut durumda ne ifade ettiği ele alınacaktır. Çalışmanın son bölümünde ise Türkiye’de devlet güvenliği ve basın özgürlüğü ilişkisi merkezinde bir model önerisi de ele alınacaktır.

Devlet Güvenliği

Devlet toplumsal düzen kurallarının uygulanmasında ve ülke içinde ve dışında güvenliğin sağlanmasında oldukça önemli bir rol üstlenmektedir. Devlet, güvenliği oluşturmakta ve sürdürmektedir. Peki güvenlik nedir? Güvenlik, nesnel anlamda elde edilen değerlere yönelik tehditlerin yokluğunu, öznel anlamda ise bu değerlerin saldırıya uğramasından korkunun olmayışını ifade eder.¹

Devlet güvenliğini tanımlama çabası genellikle güvenlik kavramı üzerinden gerçekleşir. Bu çerçevede güvenlik kavramının mahiyeti siyasi iktidarın ulus devlet görünümü üzerinden daha kapsamlı bir hal alır. Devlet güvenliği, geleneksel olarak ulus devletin güvenliğini birincil endişe olarak vurgulamıştır. Dolayısıyla güvenliği garanti altına alınması gereken ulus devlettir.² Bir ulus devletin ilk genel modeli olan “Vestfalya” modelinde, dış ve iç güvenlik birlikte gider. Devletin egemenliği, güvenlik kaynakları kullanımıyla savunulur. Ancak güvenlik sadece bir egemenlik savunması değildir. Devlet sadece düzeni sağlayan bir kurum değildir. Aynı zamanda vatandaşların sivil toplum inşa etme amacı nedeniyle ihtiyaç duydukları için yaptığı veya kabul ettiği bir varlıktır.³

Devlet güvenliği politikası kendi bağlamında var olan faktörlere bağlıdır. Güvenlik politikaları, düşmanların yarattığı gerçek veya potansiyel tehditleri karşılamak için modellenmiştir. Bu nedenle düşmanları, niyetlerini ve yeteneklerini değerlendirmek, politikaları anlamada bir diğer unsurdur.⁴ Güvenlik, ülke içinde ve dışında, iç ve dış, egemen ve özne, devlet ve birey arasındaki eşitsizliği ve eşitsiz ilişkileri meşrulaştırmaktadır. Uluslararası alanda da, egemen devletler eşitliğin kurgusunu güvensizliğe yardımcı olacak şekilde yeniden canlandırmaktadır.⁵

1 Arnold Wolfers, “National Security” as an Ambiguous Symbol”, *Political Science Quarterly*, Cilt: 67, Sayı: 4, New York 1952, ss. 484-485.

2 Donald Snow, *National Security Enduring Problems in A Changing Defense*. Second Edition, St. Martin's Press, New York 1991, s. 4.

3 Sven Bislev, “Globalization, State Transformation, and Public Security”, *International Political Science Review*, London 2004, Cilt: 25, Sayı: 3, ss. 282-283.

4 Snow, *a.g.e.*, ss. 1-2.

5 Claudia Aradau, “Forget Equality? Security and Liberty in the “War on Terror””, *Alternatives: Global, Local, Political*, 2008, Cilt: 33, Sayı: 3, s. 302.

II. Dünya Savaşı'na kadar retorik bir deyim olarak kullanılan milli güvenlik kavramı, bu savaş deneyiminden sonra teknik bir sosyal bilim deyimini olarak kabul görmüştür.⁶ Modern devletin gelişmesi ile birlikte devlet toplumsal denetimi sağlamak için fiziksel zorun kullanımından farklı olarak, topluma nüfuz etmek için farklı iktidar tekniklerini devreye sokmuştur. Bu noktada farklılaşan, zorun içeride ve dışarıda kullanımında olmuştur. Devletin zor aygıtının dışarıya yönelmesi II. Dünya Savaşı sonrası dönemde gerçekleşmiştir.⁷ Devlet güvenliği kavramının bütüncül bir perspektiften gösterdiği değişimin anlaşılması bakımından II. Dünya Savaşı önemli bir kilometre taşıdır.

Devlet güvenliği, devletin olası iç ve dış her türlü tehlikelerden korunmuş olarak varlığını hukuki, sosyal ve bağımsız olarak devam ettirmesi olarak anlaşılabilir. Bu bağlamda soyut hukuki bir tüzel kişiliğe sahip olan devletin hem iç güvenliği hem de dış güvenliği söz konusudur.⁸ Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu'na göre, "milli güvenlik; devletin anayasal düzeninin, milli varlığının, bütünlüğünün, milletlerarası alanda siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik dahil bütün menfaatlerinin ve ahdi hukukunun her türlü dış ve iç tehditlere karşı korunması ve kollanması"dır.⁹ Görüldüğü üzere devletin güvenliğinden kastedilen ulus devletlerin bütün olarak varlıklarının ve egemenlik alanlarının korunmasıdır.

Devlet güvenliği kamu politikasının temel uygulama alanlarından birini oluşturur. Devlet güvenliği politikası, kimi zaman ayrım göstermekle birlikte giderek artan bir şekilde dış politika ile örtüşmektedir. Ancak dış politikanın büyük bir kısmı, geleneksel diplomasi ile ilgili uzlaşmayı ve müzakereleri gerektirir.¹⁰ Devletlerin güvenlik sorunu, Dünya Savaşları sonrasında, dünya genelinde kamu politikasının uygulama alanı olarak ele alınmasından bu yana küreselleşme sürecinin temel dinamikleri altında önemli bir değişim geçirmiştir. Bu süreçte toplumsal yaşamın pek çok alanında, risk ve güvenlik söylemleri etkili hale gelmiştir.¹¹

6 Rona Aybay, "Milli Güvenlik Kavramı ve Milli Güvenlik Kurulu", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt: 33, Sayı: 1, Ankara 1978, s. 60.

7 İsmet Akça ve Evren Balta Peker, "Ordu, Devlet, Güvenlik Siyaseti Üzerine Bir Değerlendirme", Evren Balta Peker, İsmet Akça (Ed.) içinde, *Türkiye'de Ordu, Devlet ve Güvenlik Siyaseti*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2010, ss. 3-4.

8 Bekir Çınar, *Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör*, Sam Yayınları, Ankara 1997, ss. 59-61.

9 Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu, m.2.

10 Sam C. Sarkesian ve diğerleri, *US National Security*, Lynne Rienner Publishers, Colorado 2013, s. 2.

11 Bislev, a.g.m., ss. 284-285.

Basın Özgürlüğü

Basın özgürlüğü, ifade özgürlüğünün bir tezahürü olarak ele alınır. Bu bağlamda basın özgürlüğü, ifade özgürlüğünün basın yoluyla kullanılması olarak da tanımlanabilir.¹² Basın özgürlüğü, bireysel özerklik ve kendini ifade etme, demokrasi ve gerçeğin elde edilmesinde vazgeçilmez bir unsur olarak düşünülür. Basın özgürlüğü, bilgi özgürlüğü demektir. Bilginin serbest dolaşımı demokrasinin temel kaynaklarından biridir. Bu nedenle “basın” terimi sadece gazete değil aynı zamanda radyo ve televizyon yayınları, kitaplar, videolar, sosyal medya gibi haber yaymayı düzenleyen bütün yöntemleri de ifade eder.¹³

Uluslararası belgeler tarafından düzenlenerek koruma altına alınan ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü ile bağlantılı olarak ele alınmıştır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 19. maddesi, “Herkesin düşünce ve ifade özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak düşüncelerinden dolayı rahatsız edilmemek, ülke sınırları söz konusu olmaksızın, bilgi ve düşünceleri her yoldan araştırmak, elde etmek ve yaymak hakkını gerekli kılar” şeklinde bu güvenceyi sağlamıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 10. maddesinin 1. fıkrası da «Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak kanaat özgürlüğünü, kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber ve fikir almak ve vermek özgürlüğünü de içerir. Bu madde devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir” şeklindeki hükmü ile aynı şekilde basın özgürlüğünü, ifade özgürlüğü çerçevesinde güvence altına almıştır.¹⁴ Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi ‘özgür, sansürsüz ve engelsiz bir basını demokratik bir toplumun temel taşlarından biri’ olarak nitelendirir. Basın özgürlüğü, bir toplumun düşünce ve ifade özgürlüğüne ne kadar değer verdiğinin bir ölçüsüdür. Ayrıca, sansürsüz bir basında, vatandaşlar ve seçilmiş temsilciler arasında kamu politikasıyla ilgili bilgi ve düşüncelerin serbestçe iletilebilmesine izin verdiği için, diğer insan haklarının kullanılmasının sağlanması da gereklidir. Hem bilgilendirilmiş bir kamuoyunu, hem de hesap verebilir bir hükümeti korumak için basın özgürlüğüne ihtiyaç vardır.¹⁵

Basının hükümetten, siyasi veya ekonomik kontrolden bağımsız olması gereklidir. Ayrıca basın yoluyla bilgilerin yayılması için gerekli malzemele- rin kontrolünden de basının bağımsız olması gerekir. Diğer taraftan medya tekellerinin olmaması da son derece önemlidir. Bu sayede basın mümkün

12 Ferhat Yıldız, *Türk Anayasa Hukukunda Basın Özgürlüğü*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 7.

13 J. Edward Evans, *Freedom of The Press*, Lerner Publications Company, Minneapolis 1990, s. 7.

14 Ali Akkurt, *Basın Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, ss. 28-31.

15 Kieran Hardy, “National Security Reforms and Freedom of the Press”, *Griffith Journal of Law & Human Dignity*, Gold Coast 2015, Cilt:3, Sayı: 1, s. 2.

olan en geniş fikir yelpazesini yansıtabilir. Bu amaçla devletlerin, bilginin şeffaflığını ve erişilebilirliğini sağlaması, medyanın bağımsız, çoğulcu ve profesyonel bir ortamda gelişmesi için gereklidir.¹⁶

Şüphesiz basın özgürlüğü, evrensel olarak demokrasinin vazgeçilmez koşullarından biri olarak kabul edilir. Basının özgürlük derecesi ülkelere ve zamana göre değişir; ancak basın hakkındaki yasal kısıtlamalar teorik olarak tüm demokratik ülkelerde aynıdır.¹⁷ Öyle ki kitle iletişim araçlarının yapısı, düzenleme ve işleyiş biçimleriyle sosyal ve siyasi süreçte kendilerinden beklenen rol ve işlevler arasında doğru bir orantı vardır. Zira, kitle iletişim araçlarının düzenlenişi ve işleyişiyle ilgili kuralları, söz konusu ülkedeki siyasi yapının nitelikleri belirlemektedir.¹⁸ Basın, sorumsuzca davrandığında ne yapılmalıdır? Basın özgürlüğünün en iyi savunucusu olan Thomas Jefferson bile, kötü niyetli eleştiriler yapan gazetelere fazla hoşgörü göstermemiştir. 1803 yılında dönemin ABD Başkanı Jefferson, bu tür kasıtlı durumların tehlikeli olduğunu ve mümkünse basının güvenilirliğini yeniden kurması gerektiğini söylemiştir.¹⁹ Basının güvenilirliğine yönelik bu tedirginlik günümüz devletlerinde, “devlet sırrı”, “ulusal çıkar”, veya “devlet güvenliği” gibi kavramlar söz konusu olduğunda özellikle kendisini göstermektedir. Basının “dördüncü kuvvet” olarak dış politikadaki etkisi hükümetlerin politikalarında yönlendirici, sınırlayıcı veya denetleyici rolü ile ön plana çıkmaktadır.²⁰ Dolayısıyla kamuoyu üzerinde enformasyon ve bilgi sağlama üzerinden sahip olunan güç, bazı durumlarda devlet güvenliği için potansiyel tehlike taşıyabilmektedir. Bu bağlamda, ileri demokratik ülkelerde bile basın özgürlüğü mutlak değildir.

Yönetsel gizliliğin, demokratik karar vermeyle belli ölçüde uyuşmadığını biliyoruz. Tanımı gereği, gizlilik resmi bilgilere erişimi sınırlar, böylece halkın müzakere sürecine katılımını ve devlet yetkililerinin eylemleri için hesap verebilirliğini engeller. Yine de, istihbarat toplama, askeri operasyonlar, politika geliştirme sürecinde gizli görüşmeler yapmak, kişisel gizliliği sağlamak gibi durumlarda gizlilik gereklidir.²¹

Devlet güvenliği söz konusu olduğunda, özgürlük ve güvenlik arasındaki ilişkinin sorgulandığı tartışmalar su yüzüne çıkar. Bu tartışmaların odak

16 Marina Guseva ve diğerleri, *Press Freedom and Development*, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Paris 2007, s. 14.

17 Padinjarethalakal Cherian Alexander, “Liberty of the Press-It’s Legal Restrictions”, *The Indian Journal of Political Science*, 1946, Cilt 8, Sayı: 2, s. 683.

18 Murat Sadullah Çebi, “Medyaya Çekidüzen Kural Ayrılığı Görüşü Çerçevesinde Devlet-medya ilişkileri”, *Yeni Türkiye Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 12, 1996, s. 1553.

19 Evans, a.g.e., s. 9.

20 Sami Kohen, “Medya ve Dış Politika”, *Yeni Türkiye Dergisi*, 1996, ss. 882-884.

21 Steven Aftergood, “National Security Secrecy: How the Limits Change”, *Social Research*, 2010, Cilt: 77, Sayı: 3, s. 839.

noktası genellikle basın özgürlüğünün sınırları üzerinedir. Ancak bu tartışmalarda özgürlük değil de özellikle güvenlik dikkatlice ve eleştirel olarak incelenmiştir.²²

Özgürlük ve güvenlik kavramları tamamıyla birbirinden ayrılmış alanlar değildir. Özgürlük ve güvenlik arasındaki sınırlar konusunda tartışmalar bulunmaktadır. Bu nedenle bazen birbirleriyle çatışması muhtemeldir. Ancak bu çatışma durumunda her zaman güvenliğin özgürlüklerden ödün vermek suretiyle sağlandığını söylemek de söz konusu değildir.²³ Bazen özgürlüklerin geniş yorumlanmak suretiyle güvenlik alanının daraltılması da söz konusu olmaktadır. Kimi zaman basın özgürlüğünün devlet dışında bizatihi basının kendisi tarafından sınırlandırılması söz konusu olabilmektedir. Basın sadece fikir ve bilgi akışını geliştirmek için değil aynı zamanda onu engellemek için de hareket edebilir. Hangi görüşlerin ne şekilde ele alındığı, basın kuruluşlarının ekonomik ve politik yapısına, bağlamına ve medyanın özelliklerine bağlıdır.²⁴ Bu bağlamda basın kuruluşlarında ortaya çıkan sorunların en önemli faktörlerinden bazıları şu şekilde ifade edilebilir²⁵:

(1) Çağdaş haber kuruluşları, çıkarlarını neyin kapsadığını ve muhtemelen neyin daha önemli olduğunu ve nasıl etkilediğini belirleyen büyük şirketlere aittir.

(2) Haber organizasyonları, mümkün olan en geniş izleyici kitlesini yakalamak için ekonomik olarak yönlendirilir ve bu nedenle, tartışmalı, çok talepkar, çok rahatsız edici olanı kapsam dışı bırakmazlar.

(3) Medya, basın bültenlerini ve resmi açıklamaları doğrudan rapor ederek devlet yetkilileri ve diğerleri tarafından kolayca manipüle edilebilir.

(4) Medyanın özellikleri, kapsamı sınırlandırır veya etkiler; Bu nedenle, mesela televizyon, anlamı veya önemi çarpıtılabilecek olayları eylem odaklı olarak, incelenmemiş bir davranışla sunabilir.

Basın, hükümeti izlemek için toplumsal olarak gerekli olan görevi yerine getiriyor olarak görülür, ancak bu sınırsız bir şart değildir. Bu sosyal sorumluluk, basını bir dokunulmazlık zırhına sahip kılmaz ve basının yayınlanma nedenlerini denetlemekten koruyamaz.²⁶ Sonuç olarak, basın devlet güvenliği

22 Claudia Aradau, "Forget Equality? Security and Liberty in the "War on Terror"", *Alternatives: Global, Local, Political*, 2008, Cilt: 33, Sayı: 3, ss. 293-294.

23 Heiner Bielefeldt, "Demokratik Hukuk Devletinde Özgürlük ve Güvenlik". Adnan Küçük, Bilal Canatan, (Ed.) içinde *Hukuk Devleti Hukukî Bir İlke Siyasî Bir İdeal*, Liberte Yayınları, Ankara 2008, s. 289.

24 Judith Lichtenberg, "Foundations and Limits of Freedom of The Press", *Philosophy&Public Affairs*, New Jersey 1987, Cilt: 16, Sayı: 4, ss. 329-330.

25 Lichtenberg, a.g.m., s. 330.

26 Roger Handberg, "The Press and Secrecy", *Social Science*, Winfield 1977, Cilt: 52, Sayı: 4, s. 235.

ve diğler bilgi sınırlamalarına uyarak toplumun doğru, zamanında ve yeterli bilgilenmesini sağlama görevini ifa etmelidir.

Türkiye’de Basın Özgürlüğü-Devlet Güvenliği Ekseninde Yaşanan Tartışmalar

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, son dönemde ulusal güvenliğine yönelik iç ve dış tehditlerin arttığı bir zeminde mücadele etmektedir. Devlet güvenliğine yönelik olarak PKK/YPG/PYD, DEAŞ, FETÖ gibi terör örgütlerinin faaliyetlerini yoğunlaştırdığı, küresel güçlerin hegemonya mücadelesinin hız kazandığı bu dönemde basın-devlet ilişkisinin ve basının rolünün de sorgulandığı görülmektedir. Devlet, neredeyse bütün kurumları ve işleyişi ile yeniden yapılandırılmaktadır. Bu çerçevede basının, devlete ve topluma yönelik ideolojik bir yaklaşımının olup olmadığı, üslup ve retorığı, söylemleri gibi temel birtakım dinamikler üzerinden kendini ne şekilde konumlandığına bakmak gerekmektedir.

Türkiye’de medyanın, sermayenin uluslararası bir nitelik kazandığı platformda kurumsallaşmaya çalıştığı görülmektedir. Bu bağlamda, basının çok boyutlu ilişkiler ağına araçsallaştırdığı bir kimlik kazanması söz konusu olabilmektedir. Söz konusu ilişkiler ağı özellikle ulusal ve uluslararası siyasi ve ekonomik güçler etrafında şekillenmektedir. Basın, konjonktürel gelişmelere göre pozisyon alıp, güç sahiplerinin yayın organı olarak siyasetin belirlenmesine etki edebilmektedir.

Günümüzde basının taşıdığı önem terörist kampanyaların başarısı açısından da etkili olarak görülmektedir.²⁷ Basının devlet güvenliği karşısında potansiyel bir tehdit aracı olarak bu şekilde kullanılabilme durumu Türkiye için de geçerlidir. Ulusal ve uluslararası bağlantıların çok boyutlu bir düzlemde birbirine geçtiğı şartlarda, Türkiye ulusal güvenliğini tehdit eden unsurlar karşısında basın özgürlüğüne sınır getirebilmektedir. Bunun sonucunda, devlet güvenliği ve terörizme karşı savaş, yönetimin bilgi akışını kontrol etme kararlılığını artırmıştır. Basın özgürlüğünün devlet güvenliği karşısında üstlendiğı rolün son dönemde yaşanan siyasi gelişmeler ile birlikte yeniden gündeme gelmesi, medyanın siyasi gücünün ön planda olduğu eleştirel değerlendirmelere konu olmuştur. MİT turları davası, FETÖ tarafından yasadışı dinlemeler içeren girişimler, 17-25 Aralık operasyonları, DEAŞ ve PKK gibi terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen eylemler gibi gelişmeler medya ve

²⁷ Aaron M. Hoffman ve diğlerleri, “Press Freedom, Publicity, and The Cross-national Incidence of Transnational Terrorism” *Political Research Quarterly*, Thousand Oaks 2013, Cilt: 66, Sayı: 4, s. 896.

devlet güvenliği ilişkisinin “basın özgürlüğünün sınırları” ekseninde yeniden gündeme gelmesine yol açmıştır.

Türkiye’de basın özgürlüğü konusu 1982 Anayasası başta olmak üzere, ilgili mevzuatlarda düzenleme konusu olmuştur. Söz konusu yasal düzenlemelerde evrensel hukuk ilkeleri ve demokratik norm ve değerler etrafında, basın özgürlüğünün sağlanması ve korunması ele alınmaktadır. Gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gerekse Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Amerikan Yüksek Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi içtihatları gibi temel hukuki dayanaklar çerçevesinde basın özgürlüğü ve bu özgürlüğün sınırlandırılmasının hukuki boyutları ortaya konulmaktadır. Ancak basın özgürlüğünün sınırlandırılması konusu hukuki boyutları yanında ülkelerin kamu politikalarının temel meselelerinden birini oluşturmaktadır.

Türkiye’de basın özgürlüğü, devletlerin kendi milli güvenliğini sağlamaya yönelik savunma politikalarının bir sonucu olarak devlet güvenliği kapsamında tartışma konusu olabilmektedir. Bu tartışmalar basının bazı dönemlerde birtakım ulusal ve uluslararası politik ve ekonomik güçler etrafında kendini konumlandırmasıyla ön plana çıkabilmektedir. Türkiye’de 1960’lı yıllardan itibaren endüstrileşmeye başlayan basın, özellikle 1980’li yıllardan sonra ulus aşırı boyutlarda ve neoliberal anlayış doğrultusunda holdingleşmeye başlamıştır. Bunun sonucunda faaliyet gösterdiği asıl alan medya sektörü olmamasına rağmen, sermaye sahipleri medya alanına yönelmiştir.²⁸ Bu yıllardan itibaren ekonomi başta olmak üzere çeşitli alanlarda ortaya çıkan özgürleşme, ekonomik güce sahip büyük şirketlerin medya sektöründe kendisini göstermesine yardımcı olmuştur. Basın özgürlüğü, bağımsız medya yönetimi de dahil olmak üzere özgür ve çoğulcu bir medya ortamında kullanılabilir. Ancak Türkiye’de basının siyasi bir rol üstlenmesi, bu çoğulculuğun belirli görüşler etrafında oluşmasına yol açabilmektedir. “Kartel medyası”, “havuz medyası” gibi politik sınıflandırmalar üzerinden yapılan tartışmalar bunun bir göstergesidir.

Türkiye’de devlet güvenliğinin merkezinde olduğu basın özgürlüğü tartışmaları uluslararası kuruluşların raporları çerçevesinde şekillenmektedir. Ancak uluslararası kuruluşların basın özgürlüğü konusunda Türkiye ile ilgili raporlarının önemli metodolojik hatalara sahip olduğu ve bu raporların sıklıkla siyasi bir baskı aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu raporların en temel sorunu, Türkiye’nin modernleşme ve demokratikleşme sürecine, iktidar ilişkilerine ve medya kültürüne yeterince aşina olunmaksızın kaleme

28 Ceren Sözeri ve diğerleri, *Türkiye’de Medyanın Ekonomi Politikası: Sektör Analizi*, TESEV Yayınları, İstanbul 2011, s. 15.

alınmaları ve bu nedenlerle basın özgürlüğü konusunda yaşanan sorunların kaynaklarının yanlış yerde aranmasıdır. Bahse konu raporlar değerlendirildiğinde, bölgesel ve küresel bilgi kaynaklarının şeffaf olmaması, Türkiye'deki sosyo-politik bağlamdan bağımsız bir olay incelemesinin yapıyor oluşu ve yapılan eleştirilerin karşılaştırmalı bir perspektiften yoksun oluşu temel eksiklikler olarak dikkati çekmektedir. Raporlarda dikkat çeken bir diğer husus da eleştiri ve değerlendirmelerin karşılaştırmalı perspektiften yapılmamasıdır. Özgürlük-güvenlik dengesinde kriz anlarında özgürlüklerin sınırlandırılması sadece Türkiye'ye mahsus bir durummuş gibi gösterilmektedir. Örnek olarak Fransa Ulusal Meclisi'nin, Paris saldırılarının gerçekleştiği 13 Kasım 2015'te ilan edilen OHAL uygulaması 1 Kasım 2017'de sona erdi. 2018 yılı raporunda genel özgürlükler alanında "özgür ülke" statüsünde gösterilen Fransa'nın OHAL'i bitirme kararının ardından çıkardığı yasalarla birlikte fiili OHAL sürecini devam ettirmesi raportörlerin hiç ilgisini çekmemektedir. Öte yandan, son dönemde terör saldırılarına maruz kalan Avrupalı devletlerin sosyal medyaya yönelik düzenlemeleri de özgürlüklerin sınırlandırılması olarak yorumlanmamaktadır. Ama Türkiye'de olağan dönemler dışında özgürlüklerin güvenlik gerekçesiyle sınırlandırılması her zaman bir problem olarak algılanmakta ve raporlarda bu yönde Türkiye'ye özel bir dil benimsendiği görülmektedir. Uluslararası kuruluşların hazırladıkları raporların, Türkiye'deki basın özgürlüğü konusunu tarihsel ve siyasal kaynaklarından bağımsız bir biçimde işlediği ve raporların birçoğunda Türkiye'nin klasik birtakım şablonlarla değerlendirildiği; ülke içindeki gelişmelerin göz ardı edildiği ve yerel dinamiklerin değerlendirme dışı bırakıldığı tek boyutlu bir çerçeve söz konusudur.²⁹ Terörizm, hukukun ve yargı düzeninin kısmen veya tamamen askıya alındığı en önemli istisna durumlarından birini oluşturmaktadır. Terörün kamusal güvenlik ve toplumsal düzen karşısında oluşturduğu tehdit, geçici ve hukuka uygun olağanüstü tedbirlerin alınmasını meşru kılmaktadır.³⁰ Özellikle son yıllarda yaşanan gelişmelere bakıldığında, ülkenin ulusal güvenliği karşısında çok aktörlü, birbiriyle bağlantıları olan terör tehditlerinin olduğu görülmektedir. Yargı organları tarafından getirilen yayın yasakları devlet güvenliği karşısındaki bu tehditleri göstermektedir. MİT turlarına yönelik gerçekleştirilen operasyon, DEAŞ'ın Musul Başkonsolosluğu baskını, 17-25 Aralık operasyonları, Ankara, Suruç, Reyhanlı, İstanbul/Beşiktaş ve Atatürk Havalimanı saldırıları ve 15 Temmuz 2016 darbe girişimi gibi son dönemlerde Türkiye'nin ulusal güvenliği karşısında tehdit oluşturan gelişmeler devlet güvenliği-ba-

29 Turgay Yerlikaya, "Basın Özgürlüğü Raporlarının "Tarafsızlığı"", *Setav.org*, SETA 2018, 10 Nisan 2018, <http://www.setav.org/basin-ozgurlugu-raporlarinin-tarafsizligi/>.

30 Zühtü Arslan, "Türkiye'de İstisna Hâli, Terör ve İfade Özgürlüğü", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2007, Sayı :71, ss. 202-203.

sın özgürlüğü ikileminde gerçekleştirilen tartışmalara örnektir. Türkiye’nin ulusal güvenliğine tehdit oluşturan unsurlar bu gelişmelerle sınırlı değildir. Ancak son beş yılda birbiri ardına gerçekleştirilen bu operasyonlara ve eylemlere bakıldığında arka planında ulusal ve uluslararası terör örgütlerinin ve onların küresel bağlantılarının olduğu görülmektedir. Bilginin sahip olduğu güç üzerinden devletin ulusal bağımsızlığına ve refahına yönelik olarak bir tehdit söz konusudur. Basının ideolojik söylem ve retorik üzerinden ulusal ve uluslararası alanda araçsallaştırılması ve devlet güvenliği karşısında tehdit oluşturması hedeflenmektedir. Dolayısıyla devlet tarafından bir mücadele verilmesi olağan karşılanmalıdır.

Öncelikle Türkiye’nin kendi ulusal güvenliğine tehdit oluşturan unsurlar karşısında haber yasağı getirmesi, yasal mevzuata uygun olarak meşruluk sağlamaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları, 1982 Anayasası, Basın Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu gibi yasal mevzuatlar basın özgürlüğünün sınırlarına ilişkin temel kriterleri belirlemektedir. Birbirine yakın söylemler üzerinden ortaya konulan ifadelerde milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, devlet sırlarının ifşa edilmemesi gibi temel dinamikler üzerinden devlet güvenliği ve basın özgürlüğü ilişkisinin çerçevesi belirlenmektedir. Bu çerçevede belirtilmesi gereken bir diğer konu, terör tehdidi ile yüzleşen ABD ve Avrupa’da ulusal güvenliğin tesisi için basın özgürlüğüne sınır getirilmesidir. 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra, ABD başkan yardımcısı Dick Cheney, medyanın devlet güvenliği programını açığa vurmakla, Amerikan halkına yönelecek terör saldırılarını engellemede zorluk çıkardığını iddia etmiştir.³¹ 2015 yılında Fransa’da gerçekleştirilen terör saldırılarının ardından medyada terör içerikli görsel ve haberlerin yayımlanmamasını da kapsayan bir dizi önlem alınmıştır. Benzer şekilde, İngiltere’de yaşanan saldırılardan sonra, İngiltere Başbakanı, İngiliz halkının güvenliğini koruma adına özgürlüklerin sınırlandırılabilceği yönünde açıklamalarda bulunmuştur. Almanya’da doğrudan Başbakanlığa bağlı “dezenformasyonla mücadele merkezi” kurulması karar alınarak, sosyal medya mecralarında yaygın olarak teröre destek vermekle suçlanan ve dezenformasyon yapan hesap ve internet siteleri ile mücadele edilmesi amaçlanmıştır.³² Dolayısıyla devlet güvenliği karşısında küresel terör tehdidi sadece Türkiye için geçerli değildir. Ulus devletler, sınırsız bir basın özgürlüğünün devlet güvenliği ve kamusal düzen karşısında, farklı amaçlar doğrultusunda kullanılabileceğini göz önünde tutmaktadır.

31 Yasemin İnceoğlu, “Medya-kamuoyu ve Güvenlik Üzerine” Volkan Aytar, Ayşe Çavdar (Ed.) içinde *Medya Sektörü ve Güvenlik Gözetimi Sınırlar ve İmkânlar*, TESEV Yayınları, İstanbul 2009, s. 21.

32 Turgay Yerlikaya, “Özgürlük Güvenlik İkileminde İhlal Tartışmaları”, *Setav.org*, SETA 2017, 10 Haziran 2017, <https://www.setav.org/ozgurlik-guvenlik-ikileminde-ihlal-tartismalari/>.

Basın özgürlüğü ve devlet güvenliği ilişkisinde, medyanın temel ahlaki standartlar karşısında aldığı sorumluluk da belirleyici olabilmektedir. Türkiye’de son dönemlerde devlet güvenliği söz konusu olduğunda basın özgürlüğü ile ilgili yapılan tartışmaların, basın etiği çerçevesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Basın etiği açısından basın konseyleri, medyanın mesleki standartların benimsenmesine ve uyulmasına doğru gitmesine yardımcı olabilir. Medya performansının dergiler tarafından gözden geçirilmesi de yararlı olabilir. Ancak nihai sorumluluk medyanın yine kendisine geri dönmektedir. Zechariah Chafee sorumluluk yüklemenin zorluğu perspektifinden basını; huzursuz, devasa, her zaman gücünü kullanmanın yeni yollarını arayan bir tür vahşi hayvan olarak ifade etmektedir. Çünkü çoğu zaman egemen basın, sahipleri ve yayıncıları dışında hiç kimseye karşı hesap verebilirliği kabul etmemektedir.³³ Bu durum ise basın etiği olgusunu ön plana çıkarmaktadır. Medya uygulamalarında etikle ilgili önde gelen sorunların başında doğruluk, nesnellik, yansızlık, denge, doğru temsil, uyduru, gündem saptırma, gerçeklik, kaynakların dürüstlüğü, geçerliliği ve uygunluğu, aynı görüntüyü tekrar tekrar sunma, “biraz sonra” gibi oltalarla kandırma, ortak ve olası çıkar bağı olan güçlerle iyi ilişkiler kurup onları iyi temsil etme, yasal haklara, kişi haklarına uymama gelmektedir.³⁴ Bu ve bunun gibi değerler devlet güvenliği söz konusu olduğunda daha fazla önem kazanmaktadır. Çünkü bu durum, kamuoyunun bir kısmını veya tamamını doğrudan ilgilendiren bir meseleye dönüşebilmektedir.

Türkiye’de Basın Özgürlüğü-Devlet Güvenliği İlişkisinde Nasıl Bir Model Önerilebilir?

Türkiye’de basın özgürlüğü-devlet güvenliği ilişkisinde çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunlar basın özgürlüğünün sorgulanmasına ve çeşitli davalara konu edilmesine yol açmıştır. Ancak basın özgürlüğü konusundaki eleştiriler sadece devlet güvenliğinden kaynaklanmamaktadır. Türkiye’de ve dünyada basına yönelik eleştiriler olarak; özel hayatın gizliliğinin ihlali, haberleşme gizliliğinin ihlali, yalan haber yayma, görülmekte olan davalar hakkında davanın taraflarını suçlayıcı ya da aklayıcı yayınlar yapma, yabancı devletler, yabancı kuruluşlar veya yerel kuruluşlar tarafından finanse edilerek haber yapma, medya patronlarının menfaatleri için yayın yapma, siyasi iktidara karşı düşmanca ya da dostça yayınlar yaparak siyasi bir aktör rolü oynama, çeşitli ulusal ve uluslararası manipülasyonlarda rol alma, küresel veya yerel

33 John M. Harrison, “Media, Men and Morality”, *The Review of Politics*, 1974, Cilt: 36, Sayı: 2, s. 264.

34 İrfan Erdoğan, “Medya ve Etik: Eleştirel Bir Giriş”, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2006, Sayı: 23, s. 23.

güçlerin çıkarlarını koruma amaçlı yayınlar yapma, kurgusal haberler yapma, aşırı abartma ya da küçümseme ile haberin/bilginin önemini büyütme ya da örtbas etme, haber ve bilgilerin sadece seçilmiş küçük bir kısmını topluma sunma, haber ve bilgileri sunarken yorum yaparak toplumun nasıl düşünmesi gerektiğini empoze etme, propaganda yapma, yalan haber konusundaki mahkeme kararlarını duyurmama ya da görülmesi zor şekilde yayınlama, basın kurumları arasında çatışma, terör eylemlerinde kan ve ceset gibi görüntüler yayınlamak terörün toplumu korkutma, sindirme amaçlarına hizmet eder nitelikte yayınlar yapma, şiddeti teşvik etme, toplumsal gruplar arasında nefret suçunu yayma, mağdur hakları, hasta hakları gibi haklara saygı göstermeme, basın kuruluşlarının basın mensuplarına baskı yaparak, basın mensuplarının inandığı şekilde değil de basın kuruluşu patronlarının onlara dikte ettiği şekilde yayın ve haber yaptıрма, yabancı istihbarat örgütleri ve diplomatların manipülasyonlarına açık olma, basında tekelleşme gibi pek çok etik dışı eylemin basına yönelik eleştirilerde yer aldığı görülmektedir.

Türkiye’de basın özgürlüğünün sınırları konusunda yaşanan hukuka aykırı durumlar yargı kararlarında görülebilmektedir. Etik ilkelere ve hukuk kurallarına aykırı yayınlara yönelik açılmış pek çok dava bulunmaktadır. Basının etik ilkelere ve hukuk kurallarına uygun olarak yayın yapma hakkının sağlanması ve korunması, basının özgürlüğünü korumak, toplumun bilgilenme hakkının sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesini temin etmek amacıyla bütün medyayı kapsayacak şekilde bir kurumun kurulması faydalı olabilir. Bu kurumun bir kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olması, kuruluşu katılımın zorunlu olması, basın etik ilkelerinin oluşturulması ve denetiminin sağlanması konularında faaliyet göstermesi birinci öncelik olarak kendini göstermektedir. Batılı ülkelerde basının etik ilkeler ihlalinin Türkiye’deki kadar yoğun olmadığı görülmektedir. Basını sınırlayan kanunlar olduğu ve etkili şekilde uygulandığı gibi aynı zamanda çeşitli basın kuruluşları aracılığıyla basın etik ilkelerinin denetiminin yapıldığı görülmektedir. Türkiye’de basın etik ilkelerini oluşturacak ve denetleyecek bir meslek kuruluşunun kurulması basın özgürlüğünün geliştirilmesinde, basın etik ilkelerinin tüm medyaya uygulanmasında, basın içerisinde bir otokontrol mekanizmasının gelişmesine, toplumun doğru ve sağlıklı bilgilenme hakkının korunması ve geliştirilmesinde çok önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda böyle bir kurum basın içindeki haksız rekabeti önleyici, basının ortak sorunlarının çözümü konusunda rol üstlenecek bir kurum olarak faaliyet göstererek, basının ve basın özgürlüğünün gelişimine de ciddi katkılar sağlayabilir. Ayrıca basın mensuplarının meslek haklarının korunması, ağır çalışma koşullarının iyileştirilmesi, ücretlendirme konularında yeni ilkelerin

benimsenmesi, her şeyden önemlisi basın mensubunun fikir ve ifade hürriyetinin basın kuruluşları içerisinde de korunması, her basın mensubunun doğru olduğuna inandığı ya da ispatladığı bilgileri/haberleri yayınlama özgürlüğü açısından da büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Türkiye Medya Birliği olarak isimlendirilecek olan bu meslek kuruluşu basın yayın kuruluşları ve basın mensuplarının da katkısı ve desteğiyle medyanın ve mensuplarının sağlıklı çalışmasına ve sorunlarının çözülmesine büyük katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç

Basın özgürlüğü bir ülke ve vatandaşları için büyük öneme sahiptir. Toplumun bilgilendirilmesi, ülkeye neler olup bittiğinin anlaşılması, kamu görevlilerinin faaliyetlerinin öğrenilmesi, ekonomik, siyasi, kültürel, güvenlik gibi çeşitli alanlardaki gelişmelerden haberdar olunması büyük önem taşımaktadır. Toplumun bilgilendirilmesinde basının varlığı ve özgürlüğü olmazsa olmaz bir değer taşımaktadır.

Basının toplumun bilgilendirilmesi konusundaki görevini sağlıklı bir şekilde yürütebilmesi açısından hukuka uygun hareket etmesi, toplumun doğru bilgilendirilmesini sağlaması, bütün dünyada kabul edilen hukuki sınırları aşmaması önemli görülmektedir. Bu bağlamda bütün dünyada basın özgürlüğünün hukuki sınırlarından biri olarak kabul edilen devlet güvenliği konusunda da basının dikkatli olması gerekmektedir. Devlet güvenliği alanında yer alan bilgilerin kamuoyuna duyurulması, toplum güvenliğini de tehlikeye atabilecektir.

Devlet güvenliği alanının da sağlıklı bir şekilde belirlenmesi, basının özgürlük alanında serbestçe yayın yapabilmesi açısından da önem taşımaktadır. Devlet güvenliği kapsamının olması gerekenden daha geniş olarak belirlenmesi, basının kamuoyunu bilgilendirme hakkının engellenmesi sonucuna neden olacaktır.

Son dönemlerde Türkiye’de devlet güvenliği-basın özgürlüğü ilişkisi konusunda çeşitli tartışmalar yaşanmıştır. Terör olayları nedeniyle artan tartışmalar, basının devlet güvenliğine zarar verebilecek, terör eylemlerinin algı oluşturma amaçlarına hizmet edecek nitelikte yayın yapmaması gerektiği üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu süreçte yargı kararları ile getirilen yayın yasakları, basının sınırlarını örnek olaylar üzerinden belirlemeye başlamıştır. Diğer taraftan ABD ve Avrupa’da yaşanan terör saldırıları sonucunda ortaya çıkan basın özgürlüğü sınırlamaları, Türkiye’de basın özgürlüğünün sınırlandırılmasında örnek olmaktadır.

Basının devlet güvenliği ve diğer hukuki sınırlara uyması, toplumun bilgilendirme hakkını sağlıklı bir şekilde sağlaması meselesinin dünyada pek çok tartışma ve araştırmaya konu olduğu görülmektedir. Basının taşıması gereken özellikler ve basın özgürlüğünün sınırları konularının yasalarla kolayca düzenlenebilecek ve yargı kararlarıyla basitçe çözümlenebilecek nitelikte olmadığı görülmektedir. Bu nedenle basının kendi kendini denetleyebileceği, düzenleyebileceği, kendi sorunlarına çözümler üretebileceği bir basın kuruluşuna ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kuruluşun bütün medyayı kapsayacak bir nitelikte olması gerekmektedir. Türkiye Medya Birliği olarak adlandırılacak kuruluşun kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olması, katılımın gönüllü değil, zorunlu olması medyanın sağlıklı işleminde, yargı üzerindeki dava yükünün azaltılmasında, basının özgürleştirilmesinde, basının ve basın mensuplarının haklarının savunulması ve sorunlarının çözümlenmesinde etkili olacağı değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- AFTERGOOD, Steven, “National Security Secrecy: How the Limits Change”, *Social Research*, 2010, Cilt: 77, Sayı: 3, ss. 839-582.
- AKKURT, Ali, *Basın Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.
- ALEXANDER, P.C. (1946). Liberty of the press-it’s legal restrictions. *The Indian Journal of Political Science*, Cilt: 8, Sayı: 2, ss. 683-688.
- ARADAU, Claudia, “Forget Equality? Security and Liberty in the “War on Terror””, *Alternatives: Global, Local, Political*, 2008, Cilt: 33, Sayı: 3, ss. 293-314.
- ARSLAN, Zühtü, “Türkiye’de İstisna Hâli, Terör ve İfade Özgürlüğü”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2007, Sayı:71, ss. 201-226.
- AYBAY, Rona, “Milli Güvenlik Kavramı ve Milli Güvenlik Kurulu”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 1978, Cilt: 33, Sayı: 1, ss. 59-82.
- BIELEFELDT, Heiner, “Demokratik Hukuk Devletinde Özgürlük ve Güvenlik”. Adnan Küçük, Bilal Canatan (Ed.) içinde *Hukuk Devleti Hukukî Bir İlke Siyasî Bir İdeal* (ss. 271-294), Liberte Yayınları, Ankara 2008.
- BISLEV, Sven, “Globalization, State Transformation, and Public Security”, *International Political Science Review*, 2004, Cilt: 25, Sayı: 3, ss. 281-296.
- ÇEBİ, Murat Sadullah, “Medyaya Çekidüzen Kural Ayrılığı Görüşü Çerçevesinde Devlet-medya ilişkileri”, *Yeni Türkiye Dergisi*, 1996, Cilt: 2, Sayı: 12, ss. 1553-1569.
- ÇINAR, Bekir, *Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör*, Sam Yayınları, Ankara 1997.
- ERDOĞAN, İrfan, “Medya ve Etik: Eleştirel Bir Giriş”, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2006, Sayı:23, ss. 1-26.
- EVANS, J. Edward, *Freedom of The Press*, Lerner Publications Company, Minneapolis 1990.
- GUSEVA, Marina ve diğerleri, *Press Freedom and Development*, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Paris 2007.

- HANDBERG, Roger, "The Press and Secrecy", *Social Science*, 1977, Cilt: 52, Sayı: 4, ss. 232-236.
- HARDY, Kieran, "National Security Reforms and Freedom of the Press", *Griffith Journal of Law & Human Dignity*, 2015, Cilt: 3, Sayı: 1, ss. 1-29.
- HARRISON, John M. "Media, Men and Morality" *The Review of Politics*, 1974, Cilt: 36, Sayı: 2, ss. 250-264.
- HOFFMAN, Aaron M. ve diğlerleri, "Press Freedom, Publicity, and The Cross-national Incidence of Transnational Terrorism", *Political Research Quarterly*, 2013, Cilt: 66, Sayı: 4, ss. 896-909.
- İNCEOĞLU, Yasemin, «Medya-kamuoyu ve Güvenlik Üzerine», Volkan Aytar, Ayşe Çavdar (Ed.) içinde *Medya Sektörü ve Güvenlik Gözetimi Sınırlar ve İmkânlar* (ss. 13-25). TESEV Yayınları, İstanbul 2009.
- KOHEN, Sami, "Medya ve Dış Politika" *Yeni Türkiye Dergisi*, 1996, ss. 881-885.
- LICHTENBERG, Judith, "Foundations and Limits of Freedom of The Press", *Philosophy&Public Affairs*, 1987, Cilt: 16, Sayı: 4, ss. 329-355.
- Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu (1983, 9 Kasım) *Resmî Gazete* (Sayı: 18218), Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2945.pdf>.
- PEKER, Enver Balta ve diğlerleri, (2010). Ordu, devlet, güvenlik siyaseti üzerine bir değerlendirme. Der. E. B. Peker & İ. Akça (Ed.), *Türkiye'de Ordu, Devlet ve Güvenlik Siyaseti* içinde (ss. 1-34). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2010.
- SARKESIAN, Sam C. ve diğlerleri, *US National Security*, Lynne Rienner Publishers, Colorado 2013.
- SNOW, Donald, *National Security Enduring Problems in a Changing Defense*, Second Edition, St. Martin's Press, New York 1991.
- SÖZERİ, Ceren ve diğlerleri, *Türkiye'de Medyanın Ekonomi Politikası: Sektör Analizi*, TESEV Yayınları, İstanbul 2011.
- WOLFERS, Arnold, "'National Security' as an Ambiguous Symbol", *Political Science Quarterly*, 1952, Cilt: 67, Sayı: 4, ss. 481-502.
- YERLİKAYA, Turgay, *Özgürlük Güvenlik İkileminde İhlal Tartışmaları*. SETA 2017, 10 Nisan 2018, Erişim adresi: <http://www.setav.org/ozgurluk-guvenlik-ikileminde-ihlal-tartismalari/>. (Erişim: 1.10.2019)
- YERLİKAYA, Turgay, *Basın özgürlüğü raporlarının "tarafsızlığı"*. SETA 2018, 10 Nisan 2018, Erişim adresi: <http://www.setav.org/basin-ozgurlugu-raporlarinin-tarafsizligi/>. (Erişim: 1.10.2019)
- YILDIZ, Ferhat, *Türk Anayasa Hukukunda Basın Özgürlüğü*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.